

Protokol kod ozljeda na radu

Rondić, Marko

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:607709>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite
Stručni studij sigurnosti i zaštite

Marko Rondić

**PROTOKOL KOD OZLJEDA NA
RADU**

Završni rad

Karlovac, 2016.

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department
Professional undergraduate study of Safety and Protection

Marko Rondić

PROTOCOL INJURIES AT WORK

Final paper

Karlovac, 2016.

Veleučilište u Karlovcu
Odjel Sigurnosti i zaštite
Stručni studij sigurnosti i zaštite

Marko Rondić

**PROTOKOL KOD OZLJEDA NA
RADU**

Završni rad

Mentor: prof.dr.sc. Tihomir Mihalić

Karlovac, 2016.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Trg J.J.Strossmayera 9

HR-47000, Karlovac, Croatia

Tel. +385 - (0)47 - 843 - 510

Fax. +385 - (0)47 - 843 - 579

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Stručni / specijalistički studij: Stručni studij

Usmjerenje: Stručni studij sigurnosti i zaštite

Karlovac, 13.09.2016.

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Student: Marko Rondić

Naslov: Protokol kod ozljeda na radu

Opis zadatka:

- Uvod
- Zaštita na radu
- Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu
- Ozljede na radu
- Potrebna dokumentacija uz prijavu ozljede na radu
- Ekonomika zaštite na radu
- Posljedice neprovođenja zaštite na radu
- Suvremeni pristupi zaštiti na radu
- Zaključak
- Literatura

Zadatak zadan:

06/2016

Rok predaje rada:

09/2016

Predviđeni datum obrane:

.....

Mentor: dr.sc. Tihomir Mihalić

Predsjednik Ispitnog povjerenstva

PREDGOVOR

Izjavljujem da sam ovaj rad izradio samostalno koristeći stečena znanja tijekom studija i navedenu literaturu.

Zahvaljujem se mentoru prof.dr.sc. Tihomiru Mihaliću na mentorstvu, obitelji, kolegama, prijateljima te svim ostalima koji su mi davali podršku tijekom školovanja.

Marko Rondić

SAŽETAK

Zaštita na radu je interdisciplinarno i multidisciplinarno područje različitih znanstvenoistraživačkih aktivnosti. Zaštita na radu je skup tehničkih, zdravstvenih, pravnih, psiholoških, pedagoških i drugih aktivnosti s pomoću kojih se otkrivaju i otklanjaju opasnosti i štetnosti koje mogu ugroziti život i zdravlje osoba na radu. Ozljede na radu pojavljuju se od samih početaka organiziranog ljudskog rada, a razvojem industrije povećao se i njihov broj. Obzirom na radna sredstva koja se koriste pri nekom radu, postoje i razne vrste opasnosti koje ugrožavaju sigurnost radnika. Kada se ozljeda dogodi, potrebnu zdravstvenu skrb pružit će najbliža zdravstvena ustanova, što može biti služba hitne medicinske pomoći, bolnička služba, izabrani doktor opće/obiteljske medicine. Osnovni je zadatak u provođenju zaštite na radu da se prvenstveno utječe na broj nezgoda na radu jer one za posljedicu imaju ozljedu na radu. Smanjenjem broja nezgoda smanjiti će se i broj ozljeda koje nastaju na radu.

Ključne riječi: zaštita na radu, ozljede na radu, prijava ozljede na radu, posljedice ozljede na radu

SUMMARY

Safety at work is interdisciplinary and multidisciplinary field of various scientific and research activities. Safety at work is a set of technical, medical, legal, psychological, pedagogical and other activities through which we discover and eliminate the risks and hazards that can threaten the life and health of people at work. Injuries at work appear to be from the very beginning of organized labor, and the development of the industry has increased their number. Given the working means used in an operation, there are various types of hazards that threaten the safety of workers. When injury occurs, the necessary health care will provide the nearest health facility, which can be emergency service, hospital service, elected a general / family medicine. The main task in the implementation of safety at work is that primarily affects the number of occupational accidents because they result in injury at work. By reducing the number of accidents will be reduced and the number of injuries that occur at work.

Keywords: occupational safety, occupational injury, the application of occupational injury, the consequences of accidents at work.

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	I
SAŽETAK.....	II
SUMMARY.....	III
1. UVOD.....	1
2. ZAŠTITA NA RADU	2
3. EUROPSKA AGENCIJA ZA SIGURNOST I ZDRAVLJE NA RADU	5
4. OZLJEDE NA RADU	7
4.1. Analiza ozljeda na radu	8
4.2. Potrebna dokumentacija uz prijavu ozljede na radu	10
4.3. Prava iz zdravstvenog osiguranja	13
4.4. Prava iz mirovinskog osiguranja	13
4.4. Postupak utvrđivanja i priznavanja ozljede na radu i profesionalne bolesti.....	14
4.4.1. Primarna razina.....	14
4.4.2. Postupanje na razini poslodavca.....	15
5. EKONOMIKA ZAŠTITE NA RADU	16
5.1. Ekonomske posljedice ozljeda na radu.....	16
5.2. Obrzac ER-3 TR za izračunavanje troškova ozljeda na radu	16
5.3. Investiranje u zaštitu na radu	17
6. POSLJEDICE NEPROVOĐENJA ZAŠTITE NA RADU	19
6.1. Inspekcijski nadzor	19
6.2. Disciplinska odgovornost	20
6.3. Kaznena odgovornost	20
6.4. Odgovornost za štetu	20
7. SUVREMENI PRISTUPI ZAŠTITI NA RADU	21
8. ZAKLJUČAK.....	23
LITERATURA	25

1. UVOD

Zaštita na radu je sastavni dio organizacije rada i izvođenja radnih operacija, dakle, to je sastavni dio svakog radnog procesa. Ostvarivanje zaštite na radu postiže se provođenjem osnovnih i posebnih pravila koja su propisana za svako radno mjesto.

Ozljede na radu pojavljuju se od samih početaka organiziranog ljudskog rada, a razvojem industrije povećao se i njihov broj. Obzirom na radna sredstva koja se koriste pri nekom radu, postoje i razne vrste opasnosti koje ugrožavaju sigurnost radnika. Primjena svih sredstava kojima se ljudi na radu svakodnevno služe često je izvor ozljeda na radu i oštećenja zdravlja. Pošto je osnovni cilj društvenog i tehničkog razvoja čovjek i njegov kvalitetan život, onda je zaštita od ozljeda i oštećenja zdravlja jedan od prvorazrednih zadataka svih onih koji na bilo koji način mogu utjecati na stanje.

Štetne posljedice rada, zahvaljujući znanstvenom pogledu, danas se više ne smatraju događajima koji se ne mogu predvidjeti niti njihove posljedice spriječiti. Osnovni je zadatak u provođenju zaštite na radu da se prvenstveno utječe na broj nezgoda na radu jer one za posljedicu imaju ozljedu na radu. Smanjenjem broja nezgoda smanjiti će se i broj ozljeda koje nastaju na radu.

Kada se dogodi ozljeda na radu, često se zaključuje da je do nje došlo slučajno ili zbog nepažnje samog radnika. Ovakva shvaćanja nisu ispravna i predstavljaju ozbiljnu smetnju za organizirano provođenje i unapređivanje zaštite na radu.

Kako bi što kvalitetnije osigurala provođenje zaštite na radu Republika Hrvatska donijela je Zakon o zaštiti na radu koji precizno utvrđuje obveze poslodavca i zaposlenika u procesu rada. Zakon usmjerava provođenje cjelokupnog sistema zaštite, dok se određena pravila reguliraju posebnim Pravilnicima koje donosi Sabor Republike Hrvatske.

2. ZAŠTITA NA RADU

Zaštita na radu je interdisciplinarno i multidisciplinarno područje različitih znanstvenoistraživačkih aktivnosti. Zaštita na radu je skup tehničkih, zdravstvenih, pravnih, psiholoških, pedagoških i drugih aktivnosti s pomoću kojih se otkrivaju i otklanjaju opasnosti i štetnosti koje mogu ugroziti život i zdravlje osoba na radu. Pojam osoba na radu prvenstveno se odnosi na zaposlenike, ali i na druge osobe kao što su volonteri, učenici i studenti na praktičnoj obuci, osobe koje obavljaju djelatnost osobnim radom i druge osobe.¹

Takav skup utvrđuje mjere, postupke i pravila da bi se otklonile ili smanjile pojedine opasnosti i štetnosti. Osnovna pravila sadrže zahtjeve kojima moraju udovoljavati sredstva rada kad se koriste. Posebna pravila sadrže uvjete u pogledu dobi, starosti, spolu, stručnoj spremi, zdravstvenoj, psihofizičkoj i duševnoj sposobnosti koje moraju ispunjavati osobe pri obavljanju poslova s posebnim uvjetima rada. Utvrđeni su uvjeti izvođenja određenih poslova, a posebno u pogledu trajanja posla, korištenja osobnih zaštitnih sredstava, naputka pri obavljanju svake radne operacije, te obveze postavljanja znakova upozorenja na određene opasnosti. Valja napomenuti da u osnovna pravila zaštite na radu spadaju i takozvana priznata pravila koja se primjenjuju u nedostatku potrebnih propisanih pravila. Ta pravila su u praksi provjerena, a njima je utvrđeno sprječavanje profesionalnih oboljenja i učestalih povreda na radu.

Zaštitu zdravlja i sigurnosti radnika u Republici Hrvatskoj treba definirati na području ljudskih prava, na području populacijske politike, u razvoju gospodarstva, smanjenju troškova državnog proračuna, u smanjenju troškova u gospodarstvu. Ovim bi se smjernicama trebalo voditi pri organizaciji zaštite na radu u Hrvatskoj kako bi se postigli rezultati. Dosadašnjim postignutim rezultatima pomoglo je donošenje Nacionalnog programa za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu o kojem više u nastavku.

Poslodavac je u obvezi primjenjivati pravila zaštite na radu na temelju općih načela zaštite:²

- Izbjegavanje opasnosti i štetnosti
- Procjene opasnosti i štetnosti koje se ne mogu otkloniti primjenom osnovnih pravila zaštite na radu

¹ Članak 5 Zakona o zaštiti na radu, Narodne Novine br. 59/96

² Članak 17 Zakona o zaštiti na radu, Narodne Novine br. 114/03

- Zamjene opasnog radnog postupka neopasnim ili manje opasnim radnim postupkom
- Davanje prednosti skupnim mjerama zaštite pred pojedinačnim
- Odgovarajuće osposobljavanje i obavješćivanje zaposlenika
- Planiranje zaštite na radu s ciljem međusobnog povezivanja tehnike, ustroja rada, uvjeta rada, ljudskih odnosa i utjecaja okoliša na radno mjesto
- Prilagodba tehničkom napretku
- Prilagodba rada zaposlenicima - odnosi se na oblikovanje mjesta rada, izbor opreme te način rada i proizvodnje i to u svrhu ublažavanja jednoličnog rada i rada po učinku kako bi se smanjio njihov štetni učinak na zdravlje

Svrha je općih načela zaštite pridonijeti promicanju, unapređivanju, i bržem razvoju zaštite na radu. Ona mogu biti svekolika pomoć pri izvođenju poslova zaštite na radu kad njihova provedba nije jasno određena bilo kojim propisom, ili je nedovoljno određena. Primjenom općih načela moguće je postići i bolje uvjete rada po pitanju povoljnijeg ugovaranja kolektivnih ugovora. Svrha i cilj zaštite na radu, kao i propisa kojima se utvrđuju pravila ponašanja u tom području, jest sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša.

Ozljeda na radu je svaka ozljeda izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizičkim ili kemijskim djelovanjem uzročno vezana za obavljanje poslova na kojima osoba radi. Ozljeda može biti prouzročena i naglim promjenama položaja tijela, njegovim iznenadnim opterećenjem ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma. U ozljedu na radu spada i bolest koja je nastala kao posljedica nezgode ili neke više sile tijekom rada kao i ozljeda nastala na redovnom putu od stana do radnog mjesta i obratno.

Profesionalnom bolešću smatra se bolest za koju se dokaže da je posljedica djelovanja štetnosti u procesu rada i/ili radnom okolišu, odnosno bolest za koju je poznato da može biti posljedica djelovanja štetnosti koje su u svezi s procesom rada i/ili radnim okolišem, a intenzitet štetnosti i duljina trajanja izloženosti toj štetnosti je na razini za koju je poznato da uzrokuje oštećenje zdravlja.

Nezgodu na radu je svaki neželjeni i neplanirani događaj kojemu je posljedica ozljeda, zdravstveno oštećenje radnika ili materijalni gubitak. Razlika između nezgode na radu i profesionalne bolesti je ta što je nezgoda slučajna i traje jedan trenutak (trenutak kad se

ozljedimo), a profesionalna bolest je posljedica dugotrajnijeg izlaganja nekim opasnim tvarima i radom u prostoru štetnom za ljudsko zdravlje.

Osnovni ciljevi Nacionalnog programa zaštite zdravlja i sigurnosti na radu su:³

- smanjiti broj ozljeda na radu,
- smanjiti broj profesionalnih bolesti i bolesti u svezi s radom,
- smanjiti broj nezgoda na radu,
- poboljšati zdravstveno stanje radnika (prevencija),
- smanjiti gospodarske gubitke zbog ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u svezi s radom (bolovanja, prijevremene i invalidske mirovine).

Za postizanje navedenih ciljeva potrebna je aktivnost državnih tijela, sindikata, poslodavaca i udruga radi:

- sprečavanja, odnosno smanjivanja svih rizika (opasnosti za život i zdravlje radnika),
- sprečavanja rizika koji proizlaze iz novih tehnologija,
- podizanja razine sigurnosti u posebno rizičnim djelatnostima (graditeljstvo, šumarstvo, zdravstvo, poljoprivreda, prerađivačka industrija),
- zaštite na radu kod malih poduzetnika,
- zaštite posebnih kategorija osoba (žene, mladež, stariji radnici, invalidi i radnici zaposleni na određeno vrijeme).

Svi postojeći problemi će se moći rješavati kada državne institucije, ustanove i stručnjaci svih profila koji se bave zaštitom zdravlja i zaštitom na radu budu imali profesionalni odnos prema zaštiti na radu, ispunjavajući temeljne pretpostavke za obavljanje poslova te angažiranjem odgovarajućih stručnjaka za ovo područje. To bi omogućilo rješavanje problema kao što su pitanje adekvatnog obrazovanja, djelovanja povjerenika radnika za zaštitu na radu, neodgovarajuća primjena propisa iz područja zaštite na radu, odsutnost znanja iz zaštite na radu u redovitom školovanju, a prije svega zanemarivanje mjera prevencije ozljeda, odnosno bolesti uzrokovanih radom.

³ <https://osha.europa.eu/fop/croatia/hr/publikacije-1/nacionalniprogram>

3. EUROPSKA AGENCIJA ZA SIGURNOST I ZDRAVLJE NA RADU

U Hrvatskoj se prosječno godišnje na radu ozlijedi 23 500 radnika zbog čega se godišnje izgubi više od milijun radnih dana.⁴

Prema podacima Državnog inspektorata, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Državnog zavoda za statistiku i Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, na razini višegodišnjeg prosjeka mjesečno se ozlijedi 1847 radnika, od kojih tri radnika smrtno stradaju neposredno na radu, jedan u okolnostima vezano za rad, a 65 radnika se teško ozlijedi.⁵

Ti i drugi podaci vezani za bolesti i nezgode na radu potaknuli su uključivanje Hrvatske u kampanju `Zdrava radna mjesta` Europske agencije za sigurnost i zaštitu zdravlja na poslu (EU-OSHA).

Kampanja se provodi u skladu sa strategijom o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu Europske komisije, čiji je cilj bio smanjiti nezgode vezane uz posao za jednu četvrtinu u cijeloj Europskoj Uniji. Kampanji Europske agencije za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu u prvom je planu bila nužnost procjene rizika na radnim mjestima.

Po podacima Eurostata svake godine u zemljama Europske Unije umre preko 5700 ljudi od posljedica nezgoda na radu. Osim toga, Međunarodna organizacija rada procijenila je da još gotovo 160 000 radnika u EU svake godine umre od posljedica bolesti povezanih s poslom.⁶

Većinu tih nezgoda i bolesti moguće je spriječiti, a prvi korak k njihovu sprečavanju upravo je procjena rizika, što je i poruka kampanje EU-OSHA. Prema zakonima EU, svi poslodavci u Europskoj uniji dužni su provoditi procjenu rizika. Kampanja se posebno fokusirala na visoko rizične sektore poput graditeljstva, zdravstvene zaštite i poljoprivrede, te na potrebe malih i srednjih poduzetnika. Najčešći uzrok teškom ozljeđivanju i smrtnom stradanju radnika je izvođenje radne operacije na način protivan pravilima zaštite na radu. Stoga se ističe kako je za poboljšanje stanja zaštite na radu velika odgovornost na poslodavcima naročito u malim i srednjim poduzećima.

⁴ <http://www.dzs.hr/>

⁵ <http://www.webgradnja.hr/novosti/>

⁶ European Agency for safety and Health at Work, <https://osha.europa.eu/fop/croatia/hr/frontpage>

Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu je osnovana 1994. godine. Sjedište joj je u Bilbau (Španjolska). Cilj joj je postići da uvjeti na radnim mjestima u Europi budu sigurniji, zdraviji i produktivno poticajni. Agencija prikuplja i analizira informacije pomoću kojih pridonosi poboljšanju stanja sigurnosti na radu i zdravlja u Europi.

Misija agencije jest učiniti mjesta rada u Europi sigurnijima, zdravijima i produktivnijima i to:

- razmjenjujući znanje, dobru praksu i informacije;
- promičući kulturu prevencije rizika;
- šireći informacije na različite načine kako bi došle do radnika i mjesta rada;
- istražujući rizike u nastajanju (Europski opservatorij za rizike)

Europski opservatorij za rizike sakuplja i analizira informacije i istraživanja o novim rizicima i rizicima u nastajanju, informirajući političare i stručnjake za sigurnost i zdravlje na radu, potičući raspravu, i pomažući u oblikovanju budućnosti prevencije profesionalnih bolesti i ozljeda na radu.

4. OZLJEDE NA RADU

Kada se ozljeda dogodi, potrebnu zdravstvenu skrb pružit će najbliža zdravstvena ustanova, što može biti služba hitne medicinske pomoći, bolnička služba, izabrani doktor opće/obiteljske medicine.

Ozljedom na radu prema članku 66. Zakona o zdravstvenom osiguranju (NN 88/13 i 137/13) smatra se svaka:

1. ozljeda izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda prouzročena naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je uzročno vezana uz obavljanje poslova, odnosno djelatnosti na osnovu koje je ozlijeđena osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju, kao i ozljeda nastala tijekom obveznoga kondicijskog treninga vezanog uz održavanje psihofizičke spremnosti za obavljanje određenih poslova, sukladno posebnim propisima,
2. bolest koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada, odnosno obavljanja djelatnosti ili u vezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje je osigurana osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju,
3. ozljeda nastala na način iz točke 1. ovoga članka koju osigurana osoba zadobije na redovitom putu od stana do mjesta rada i obratno te na putu poduzetom radi stupanja na posao koji joj je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojeg je osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju,
4. ozljeda, odnosno bolest iz točaka 1. i 2. ovoga članka koja nastane kod osigurane osobe u okolnostima iz članka 16. ovoga Zakona.

Samim Zakonom o zaštiti na radu utvrđen je kao krajnji cilj provedbe zaštite na radu: sprečavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša. Svaka ozljeda ili profesionalna bolest predstavlja gubitak za radnika i njegovu obitelj u fizičkom, psihičkom i materijalnom pogledu.

Prema Zakonu o zaštiti na radu i drugim propisima iz područja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu poslodavac je obvezan provoditi mjere zaštite na radu kako bi

rizik od ozljeda na radu doveo na prihvatljivu razinu. Kada se ozljeda na radu ipak dogodi, potrebno je analizom utvrditi propuste koji su do nje doveli te poduzeti mjere da se tako nešto ne ponovi.

Ozljedom na radu, u smislu Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, ne smatra se ozljeda odnosno bolest do koje je došlo zbog:⁷

- skrivljenog, nesavjesnog ili neodgovornog ponašanja na radnome mjestu, odnosno pri obavljanju djelatnosti, kao i na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto (npr. tučnjava na radnom mjestu ili u vremenu dnevnog odmora, namjerno nanošenje povrede sebi ili drugome, obavljanje poslova pod utjecajem alkohola ili opojnih droga, upravljanje vozilom pod utjecajem alkohola ili opojnih droga i sl.),
- aktivnosti koje nisu u vezi s obavljanjem radnih aktivnosti (npr. radni odmor koji nije korišten u propisano vrijeme, radni odmor koji nije korišten u cilju obnove psihofizičke i radne sposobnosti nužno potrebne za nastavak radnog procesa, fizičke aktivnosti koje nisu u vezi s radnim odnosom i sl.),
- namjernog nanošenja ozljede od strane druge osobe izazvanog osobnim odnosom s osiguranom osobom koje se ne može dovesti u kontekst radno-pravne aktivnosti,
- atake kronične bolesti,
- urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog stanja koje mogu imati za posljedicu bolest.

4.1. Analiza ozljeda na radu

Da bi poslodavac mogao i na vrijeme preventivno djelovati, potrebno je izvršiti analizu ozljeda na radu naročito s aspekta utvrđivanja točnih uzroka ozljeda, što je temeljem članka 23. Zakona o zaštiti na radu posao stručnjaka, odnosno službe za zaštitu na radu. Stručnjak za zaštitu na radu će praćenjem i analizom ozljeda na radu procijeniti koje mu je referentno razdoblje za usporedbu ozljeda na radu, a ono mora biti što kraće s

⁷ <http://www.hzzo.hr/zastita-zdravlja-na-radu/ozljeda-na-radu/>

obzirom na pravovremenu mogućnost reagiranja u slučaju porasta ozljeda, ponavljanja težih ozljeda, ponavljanja istih uzroka ozljeda i sl.⁸

Tablica 1. Broj ozljeda na radu po županijama

Županija	Na mjestu u rada	Na mjestu rada %	Na putu	Na putu %	Ukupno	Ukupno %
HR031 Primorsko-goranska županija	1188	9,03	238	8,35	1426	8,91
HR032 Ličko-senjska županija	112	0,85	19	0,67	131	0,82
HR033 Zadarska županija	336	2,55	72	2,52	408	2,55
HR034 Šibensko-kninska županija	311	2,36	26	0,91	337	2,10
HR035 Splitsko-dalmatinska županija	1138	8,65	224	7,85	1362	8,51
HR036 Istarska županija	875	6,65	124	4,35	999	6,24
HR037 Dubrovačko-neretvanska županija	185	1,41	16	0,56	201	1,26
HR041 Grad Zagreb	3108	23,62	1104	38,71	4212	26,30
HR042 Zagrebačka županija	931	7,07	224	7,85	1155	7,21
HR043 Krapinsko-zagorska županija	351	2,67	91	3,19	442	2,76
HR044 Varaždinska županija	523	3,97	81	2,84	604	3,77
HR045 Koprivničko-križevačka županija	265	2,01	37	1,30	302	1,89
HR046 Međimurska županija	332	2,52	53	1,86	385	2,40
HR047 Bjelovarsko-bilogorska županija	229	1,74	45	1,58	274	1,71
HR048 Virovitičko-podravska županija	166	1,26	18	0,63	184	1,15
HR049 Požeško-slavonska županija	247	1,88	26	0,91	273	1,70
HR04A Brodsko-posavska županija	349	2,65	28	0,98	377	2,35
HR04B Osječko-baranjska županija	1055	8,02	206	7,22	1261	7,87
HR04C Vukovarsko-srijemska županija	397	3,02	70	2,45	467	2,92
HR04D Karlovačka županija	307	2,33	48	1,68	355	2,22
HR04E Sisačko-moslavačka županija	498	3,78	80	2,81	578	3,61
Nema podataka	258	1,96	22	0,77	280	1,75
Ukupno	13 161	100,00	2 852	100,00	16 013	100,00

Izvor: Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Analiza ozljeda na radu 2015.

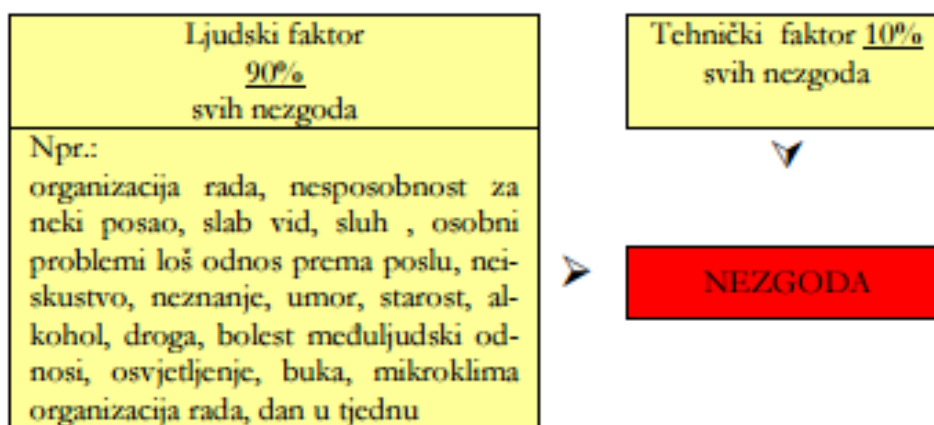
Od ukupnog broja ozljeda na radu, 13 161 (82,19 %) se dogodilo na mjestu rada a 2 852 (17,81 %) na putu. Ozljede na putu odnose se na ozljede koje su se dogodile na putu na posao i na putu s posla. Prema ESAW metodologiji ozljede na mjestu rada dijele se na ozljede na uobičajenom mjestu rada ili mjestu rada unutar uobičajene lokalne jedinice poslodavca, na povremenom ili pokretnom mjestu rada ili putovanju po nalogu poslodavca te ostala mjesta rada koja se ne mogu svrstati ni u jednu od navedenih grupa.

⁸ Trupčević, Z., Politika za sprečavanje i smanjenje ozljeda na radu, Sigurnost, 49 (2), Zagreb, 2007.

Kad stručnjak za zaštitu na radu ocijeni da se trebaju hitno poduzeti mjere, predlaže odboru za zaštitu na radu kao savjetodavnom tijelu poslodavca da u skladu sa svojim djelokrugom rada analizira stanje ozljeda na radu te sukladno tome i donese prijedlog potrebnih mjera, odnosno Politiku za sprečavanje/smanjenje ozljeda na radu. U pravilu politika se donosi za iduću godinu u odnosu na godinu za koju je rađena analiza ozljeda.

Strateški cilj poslodavca trebao bi biti stalno smanjenje broja ozljeda na radu i sprečavanje profesionalnih bolesti kako zbog samih radnika i njihovih obitelji, tako i zbog ugleda kompanije. To je dugotrajan proces koji zahtijeva uključivanje i maksimalno zalaganje svih čimbenika u postojećem sustavu zaštite na radu, tj. preventivno djelovanje u svrhu sprečavanja, odnosno smanjenja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti.

Slika 1 Najizraženiji unutarnji izvori nezgoda na radu

4.2. Potrebna dokumentacija uz prijavu ozljede na radu

Postupak priznavanja ozljede na radu pokreće po službenoj dužnosti poslodavac, organizator određenih poslova ili aktivnosti po službenoj dužnosti ili na zahtjev ozlijeđenog radnika odnosno osigurane osobe.

Ako oni ne podnesu prijavu o ozljedi na radu, tada je prijavu obvezan podnijeti izabrani doktor opće/obiteljske medicine na zahtjev ozlijeđenog radnika odnosno osigurane

osobe, odnosno i sama osigurana osoba može podnijeti pisani zahtjev. U slučaju smrti osigurane osobe zahtjev podnosi član obitelji.⁹

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (Narodne novine broj 79/15) uvedene su nove tiskanice:¹⁰

1. Prijava o ozljedi na radu,
2. Prijava o profesionalnoj bolesti

Navedene tiskanice usklađene su za zahtjevima europske statistike te sadržavaju podatke potrebne za izvješćivanje prema EUROSTAT-u. Tiskanice su dostupne na Internet stranicama HZZO-a u obliku za unos podataka od obveznika podnošenja prijava o ozljedi na radu i prijava o profesionalnoj bolesti.

Tiskanica o ozljedi na radu se popunjava u 5 primjeraka. Tiskanica prijave o ozljedi na radu sadrži podatke koje popunjava obveznik podnošenja prijave o ozljedi na radu:

- A. Podaci o poslodavcu (podatke od rednog broja 01. do 08.)
- B. Podaci o ozlijeđenoj osobi (podaci od rednog broja 09. do 22.)
- C. Podaci o ozljedi na radu (podatke od rednog broja 23. do 47.)
- D. Podaci o neposrednom rukovoditelju (podaci od rednog broja 48. do 49.)
- E. Podaci o očevidcu (podaci od rednog broja 50. do 51.)
- F. Podaci o osobi koja je popunila tiskanicu prijave o ozljedi na radu (podaci od rednog broja 52. do 53.)

Ovjereni primjerci tiskanice prijave o ozljedi na radu prosljeđuju se izabranom doktoru opće/obiteljske medicine ozlijeđene osigurane osobe sa priloženom medicinskom dokumentacijom o pruženoj prvoj pomoći te provedenom liječenju. Ako poslodavac ne raspolaže podatkom o izabranom doktoru, iznimno je moguće u takvim slučajevima dostaviti nadležnom uredu/sluzbi HZZO-a prema sjedištu poslodavca popunjenu i ovjerenu tiskanicu prijave samo od strane poslodavca. Moguće je da ovjerenu tiskanicu prijave o ozljedi na radu izabranom doktoru opće/obiteljske medicine dostavi i

⁹ <https://gov.hr/moja-uprava/zdravlje/zdravlje-na-radu/ozljede-na-radu/449>

¹⁰ <http://cdn.hzzo.hr/wp-content/uploads/2013/10/Potrebna-dokumentacija-uz-prijavu-ozljede-na-radu-i-profesionalne-bolesti-20072015.pdf>

osigurana osoba za koju se podnosi prijava o ozljedi na radu odnosno član obitelji osigurane osobe.¹¹

Uz popunjenu i ovjerenu tiskanu prijave o ozljedi na radu obveznik podnošenja prijave obvezno prilaže: medicinsku i drugu dokumentaciju kojom se može dokazati da je ozljeda kao i mjesto nastanka ozljede uzročno-posljedično vezana uz proces rada, odnosno obavljanja djelatnosti, a u slučaju nastanka ozljede na putu na posao ili s posla dokaz da se radi o redovitom i uobičajenom putu i u primjerenom vremenu prije ili nakon radnog vremena, a koja ovisno o uzroku i ostalim okolnostima pojedinog slučaja treba sadržavati:

- I. Kod ozljede na radu koja se dogodila u obavljanju poslova vezanih uz poslovanje obveznika podnošenja prijave:
 - presliku cjelokupne medicinske dokumentacija vezana uz nastalu ozljedu
 - pisanu izjavu osiguranika o okolnostima nastanka ozljede
 - pisanu izjavu očevidaca o okolnostima vezanim uz ozljedu (ako postoji i ako je moguće)
 - pisanu izjavu poslodavca ako podaci u prijavi sadržavaju određene nepreciznosti i dvojbe (na traženje Zavoda, ako je potrebno)
 - presliku zapisnika o inspekcijskom nadzoru nadležne inspekcije rada (ako je nadzor obavljen)
 - preslika zapisnika o ispitivanju prisutnosti alkohola, opojnih droga ili lijekova od strane nadležne PU MUP-a RH (ako je ispitivanje obavljeno)
- II. Kod ozljede koja je posljedica prometne nesreće:
 - presliku zapisnika o očevidu PP PU MUP-a RH
 - preslika evidencije o radom vremenu na dan ozljede
 - presliku putnog naloga u slučaju da je u pitanju ozljeda koja se dogodila na službenom putu
- III. Kod ozljede čija je posljedica smrt ozlijeđene osobe
 - preslika obdukcijskog nalaza kod ozljede sa smrtnom posljedicom

¹¹ <http://cdn.hzzo.hr/wp-content/uploads/2013/10/Potrebna-dokumentacija-uz-prijavu-ozljede-na-radu-i-profesionalne-bolesti-20072015.pdf>

4.3. Prava iz zdravstvenog osiguranja

Na temelju tako priznate ozljede na radu imate pravo u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad u visini od 100 posto od osnovice za naknadu utvrđenu u skladu sa Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju i Pravilniku o pravima uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Sukladno tim aktima imate i pravo na naknadu troškova prijevoza u vezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu, kao i naknadu pogrebnih troškova.

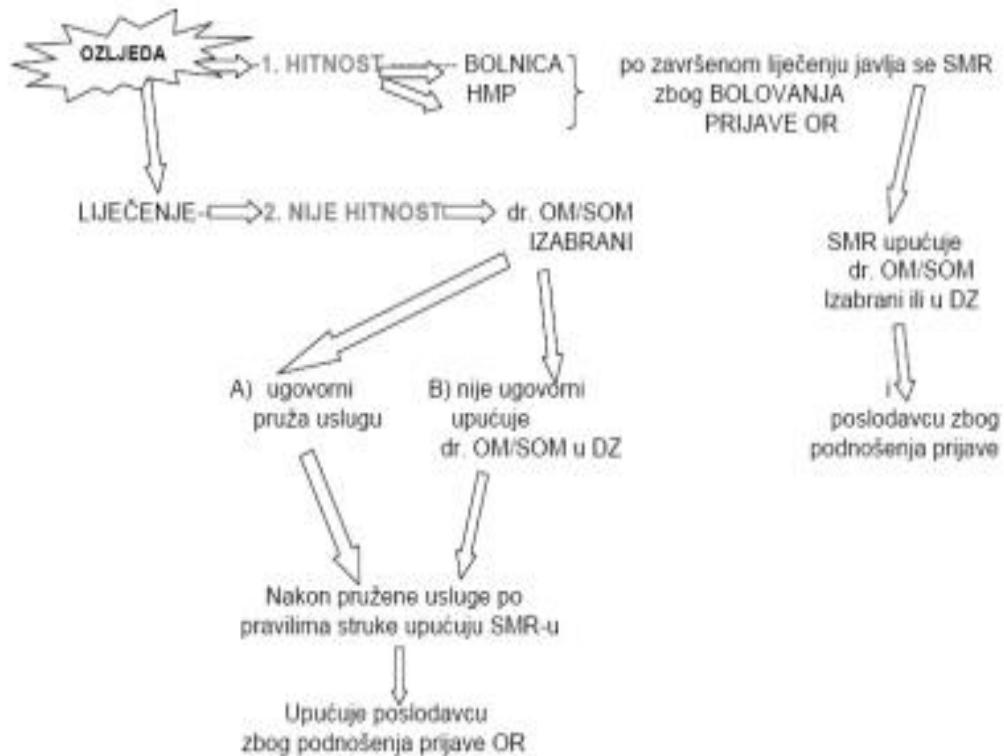
4.4. Prava iz mirovinskog osiguranja

Ako posljedice ozljede na radu uzrokuju trajno smanjenu radnu sposobnost, u sustavu mirovinskog osiguranja možete ostvariti povoljnije financijske uvjete pri određivanju visine invalidske mirovine.

Na temelju priznate ozljede na radu možete, ovisno o težini posljedica ozljede, u sustavu mirovinskog osiguranja ostvariti pravo na financijsku nadoknadu zbog tjelesnog oštećenja. Ova prava se ostvaruju pri Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje.

4.4. Postupak utvrđivanja i priznavanja ozljede na radu i profesionalne bolesti

Slika 2. Postupanje u slučaju ozljede na radu

4.4.1. Primarna razina

Postupanje na primarnoj razini:

1. Osiguranik ili član obitelji s medicinskom dokumentacijom javlja se specijalisti medicine rada (SMR) odmah nakon bolničkog ili hitnog zbrinjavanja zbog regulacije bolovanja i prijave ozljede na radu. SMR odmah medicinski ocjenjuje radi li se o ozljedi na radu (OR) i upućuje radnika poslodavcu ili kontaktira poslodavca:¹²
 - a) zajedno s poslodavcem pokreću postupak prijave ozljede na radu
 - b) sam popunjava prijavu ako to ne želi učiniti poslodavac
 - c) osigurana osoba podnosi prijavu sama ako to ne želi učiniti poslodavac. U sva tri slučaja sve treba biti u roku od 8 dana od kada se

¹² Janković, S. P., Postupak utvrđivanja i priznavanja ozljede na radu, Sigurnost, 52 (2), Zagreb, 2010.,

radnik javio SMR-u, a kako je to propisano Zakonom o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu.

2. Specijalist medicine rada upućuje radnika izabranom doktoru opće medicine/specijalisti obiteljske medicine (dr. OM/SOM) zbog potrebe liječenja ako on ima ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu (HZZOZZR), odnosno ako nije upućuje se doktoru opće medicine/specijalisti obiteljske medicine u nadležni dom zdravlja (DZ) uz obavijest da je otvorio bolovanje, da li je i kada je naručio radnika na kontrolni pregled i je li pokrenuo postupak prijave OR i ocijenio da se radi o ozljedi na radu.
3. Specijalist medicine rada izvješćuje područnu službu HZZOZZR-a.

Dom zdravlja mora imati na vidljivom mjestu istaknut podatak koji doktor opće medicine/specijalist obiteljske medicine zbrinjava radnike. To znači da dom zdravlja mora imati popise doktora opće medicine/specijaliste obiteljske medicine koji na njegovom području nisu potpisali ugovor s HZZOZZR-om kao i popise specijalista medicine rada.

4.4.2. Postupanje na razini poslodavca

Poslodavac je dužan u roku od 8 dana podnijeti prijavu ozljede na radu. Osim toga, on upućuje radnika nadležnom specijalisti medicine rada i kontaktira ga.

Doznaku za bolovanje izdaje nadležni specijalist medicine rada na tiskanici HZZOZZR-a.

Način postupanja:

1. doznaku HZZOZZR-a izdanu od nadležnog SMR-a bez evidencijskog broja i oznake B0 (ozljeda na radu) poslodavac isplaćuje po izračunu HZZO-a, a doznaku šalje na refundaciju HZZOZZR-u
2. za isto bolovanje isplaćuje puni obračun plaće tek kada dobije doznaku SMR-a s evidencijskim brojem uz obvezu svojeg usklađenja s kopijom priznate i ovjerene prijave
3. HZZOZZR će povezivati i uskladiti iznos naknade bolovanja nakon provedenog postupka priznavanja.

5. EKONOMIKA ZAŠTITE NA RADU

Kao i u svakom području ljudskog života, čovjek i u provođenju zaštite na radu želi ostvariti nekakvu ekonomsku dobit. Međutim, provođenje mjera zaštite na radu najčešće za sobom povlače niz ekonomskih troškova koji danas poslodavcima zapravo stvaraju samo probleme.

Poslodavci su skloni zaštitu na radu promatrati kao “još jedno opterećenje na njihovo poslovanje”, “kao nužno zlo koje je potrebno provoditi zbog toga da im inspektor ne napiše kaznu” i slično. Vezano uz taj problem, pred stručnjake zaštite na radu stavlja se novi zadatak, a taj je uvjeriti svoje poslodavce da ulaganje u zaštitu na radu zapravo donosi ekonomsku dobit.

5.1. Ekonomske posljedice ozljeda na radu

Direktni i indirektni troškovi, odnosno ekonomske posljedice koje se javljaju zbog nastupanja ozljede na radu su: naknada plaće, invalidnina, isplata odštete, liječnički troškovi, izgubljeno radno vrijeme zbog ozljede, izgubljeno radno vrijeme drugih zaposlenika zbog ozljede, zastoj u proizvodnji, oštećenje strojeva, uređaja i opreme, uništenje sirovine i materijala, trajno smanjenje radne sposobnosti zaposlenika.

Sve što je navedeno u direktnoj je vezi sa prihodom, profitom, produktivnošću, ekonomičnosti i rentabilnosti nekog poduzeća. Temeljem toga lako je zaključiti da je zaštita na radu također i ekonomska disciplina kojoj je potrebno posvećivati sve više pažnje.

5.2. Obrzac ER-3 TR za izračunavanje troškova ozljeda na radu

Ekonomske štete nastale uslijed ozljeda na radu mogu se na jednostavan način konstatirati upotrebom obrasca Proračun troškova (cijene) ozljede na radu ER-3 TR. Ovaj obrazac osim podataka o ozljedi i zaposleniku koji je ozljedu doživio sadrži i rubrike kao što su:¹³

- Troškovi prve pomoći

¹³ Hitrec, M.: Ekonomika zaštite i sigurnosti “Servant” model. - Zagreb: Visoka škola za sigurnost na radu, IPROZ, 2003. str. 97

- Troškovi medicinske pomoći
- Troškovi liječenja u bolnici
- Naknada zarade ozlijeđenom radniku
- Izgubljeno radno vrijeme ozlijeđenog radnika
- Izgubljeno radno vrijeme drugih radnika
- Izgubljeno radno vrijeme voditelja poslova
- Gubici u proizvodnji
- Troškovi zapošljavanja novog radnika
- Troškovi sudskih postupaka
- Naknada štete
- Jednokratna novčana pomoć
- Izdaci na osnovu preuzetih obveza

Ispunjavanjem navedenog obrasca zbog neke ozljede na radu se može u potpunosti sagledati koliki ekonomski gubitak predstavlja jedna ozljeda.

5.3. Investiranje u zaštitu na radu

Da bi se svi navedeni troškovi eliminirali ili barem smanjili potrebno je u zaštitu na radu investirati. Pod investiranjem u zaštitu na radu podrazumijevaju se investicije u osobnu i tehničku zaštitu, zdravstvenu zaštitu, standard, socijalnu zaštitu, osposobljavanje zaposlenika i slično. Investiranje je normalno ljudsko ekonomsko ponašanje kojim čovjek svjesno ulaže određena sredstva u neki projekt i djelovanje a koje mu u konačnici donosi dobit.

Već prilikom kupnje strojeva i uređaja potrebno je voditi računa o zaštiti na radu i tehničkim mjerama zaštite koje su izvedene na stroju. Takvi strojevi nešto su skuplji od onih na kojima nije provedena zaštita na radu u skladu sa propisima ali dugoročno osiguravaju sigurno rukovanje i posluživanje istog.

Svaki bi se poslodavac koji kupuje neko od oruđa za rad, trebao staviti u poziciju da on osobno rukuje tim strojem. Na taj bi način lako mogao shvatiti da on sam ne bi želio rukovati strojem kojim nije sigurno rukovanje.

Isto bi tako svaki poslodavac trebao staviti sebe u poziciju da mora obavljati nekakve radne zadatke bez uporabe osobnih zaštitnih sredstava i opreme ili u prostoriji sa prekomjernom bukom ili kemijskim štetnostima.

6. POSLJEDICE NEPROVOĐENJA ZAŠTITE NA RADU

Neprovođenje propisanih mjera Zakona o zaštiti na radu zbog čega mogu biti ugroženi životi radnika, trećih osoba ili samih poslodavaca mogu imati određene posljedice. Težina same posljedice proporcionalna je težini povrede propisanih pravila.

6.1. Inspekcijski nadzor

Inspektori rada obavljaju nadzor nad primjenom odredaba propisa iz područja zaštite na radu te o svim utvrđenim činjenicama nakon obavljenog nadzora, sastavljaju zapisnik i podnose sve zakonom propisane inspekcijske mjere koje mogu biti:¹⁴

- rješenja kojim će odrediti otklanjanje utvrđenih nedostataka ili kojima će naložiti određene zabrane
- novčane kazne određene radnicima na mjestu izvršenja prekršaja zbog slučajeva utvrđenih Zakonom o zaštiti na radu
- zahtjevi za pokretanje prekršajnih postupaka protiv poslodavaca i njihovih odgovornih osoba zbog povreda odredaba Zakona o zaštiti na radu
- prijedlozi za pokretanje gospodarskih prijestupa protiv trgovačkih društava i njihovih odgovornih osoba
- kaznene prijave protiv odgovornih osoba zbog slučajeva utvrđenih kaznenim zakonom

U provedbi inspekcijskog nadzora, inspektor rada ima određene ovlasti kao što su udaljiti s posla radnika koji radi protivno pravilima zaštite na radu, odnosno radnika koji ne upotrebljava osobna zaštitna sredstva ili radnika za kojeg se može opravdano pretpostaviti da je pod utjecajem alkohola ili opojnih sredstava. Također može i zabraniti upotrebu sredstava rada (strojeva, objekata, uređaja i dr.) dok se ne otklone nedostaci istih. Još jedna od sankcija koje inspektor rada može provesti jest donijeti rješenje o zabrani obavljanja djelatnosti.

¹⁴ Priručnik za osposobljavanje neposrednih ovlaštenika iz zaštite na radu; ing.sig. V. Štefan, prof. dr.sc. N. Kacian; IPROZ biblioteka inženjera sigurnosti; Zagreb, 2005. str.79.

6.2. Disciplinska odgovornost

Za prekršaj mogu odgovarati poslodavac i radnici temeljem zakona o zaštiti na radu i zakona o radu. Inspektor rada prijavu o prekršaju podnosi sucu za prekršaje, a sudac može izreći novčanu kaznu poslodavcu i odgovornoj osobi. Odgovorna osoba utvrđuje se pravilnikom o zaštiti na radu. Visine novčane kazne kreću se od 100 kuna (na primjer pušenje u prostorijama u kojima je to zabranjeno) do 120 000,00 kuna (najviši iznos kojim će se kazniti osoba, pravna ili fizička, koja ne izvrši rješenje inspektora).¹⁵

6.3. Kaznena odgovornost

Za razliku od prethodnih sankcija, za kazneno djelo ne odgovara poslodavac (pravna osoba) već isključivo odgovorna osoba ili više njih u pravnoj osobi.

Kaznena djela su djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa, u što spadaju i djela eventualno počinjena pod utjecajem alkohola. Za kaznena djela određena Zakonom mogu se izreći novčane kazne ili kazne zatvora, uvjetna osuda ili sudska opomena, psihijatrijsko liječenje ili liječenje od ovisnosti, zabrana obavljanja zvanja ili upravljanja strojevima i motornim vozilima.¹⁶

6.4. Odgovornost za štetu

Poslodavac po načelu objektivne odgovornosti, a prema općim propisima obveznog prava, odgovara za štetu uzrokovanu radniku ozlijeđenom na radu, profesionalnom bolešću ili bolešću u svezi s radom.

Poslodavac ne odgovara za štetu:¹⁷

- u slučaju više sile
- ako štetu uzrokuje sam radnik
- ako štetu uzrokuje treća osoba

¹⁵ Priručnik za osposobljavanje neposrednih ovlaštenika iz zaštite na radu; ing.sig. V. Štefan, prof. dr.sc. N. Kacian; IPROZ biblioteka inženjera sigurnosti; Zagreb, 2005. str. 80

¹⁶ Priručnik za osposobljavanje neposrednih ovlaštenika iz zaštite na radu; ing.sig. V. Štefan, prof. dr.sc. N. Kacian; IPROZ biblioteka inženjera sigurnosti; Zagreb, 2005. , str. 81

¹⁷ Priručnik za osposobljavanje neposrednih ovlaštenika iz zaštite na radu; ing.sig. V. Štefan, prof. dr.sc. N. Kacian; IPROZ biblioteka inženjera sigurnosti; Zagreb, 2005. Str. 83

7. SUVREMENI PRISTUPI ZAŠTITI NA RADU

Izučavajući problem zaštite u svezi s radom vrlo se lako može zaključiti da je u osnovi zaštite prvenstveno humanost, a iz toga proizlazi briga društvene zajednice za zdravlje zaposlenika. S druge je strane vrlo lako i dokazati da je zaštita u svezi s radom ekonomska kategorija zanimljiva za poslodavca i državu te osobno za zaposlenika i njegovu obitelj.

Stradanja i profesionalne bolesti zaposlenika nanose višestruke štete:

- poslodavcu – učinkovitost zaposlenika, organizacija posla, dodatni troškovi...
- društvenoj zajednici – opterećenja socijalnih i mirovinskih fondova, dodatna angažiranja zdravstva i humanitarnih organizacija, razina ukupne razvijenosti...
- zaposleniku i njegovoj obitelji – smanjenje socijalne i materijalne sigurnosti, psihološke stabilnosti i općeg stanja kod pojedinaca i obitelji.

Ljudi se pitaju dali je zaštita na radu uopće u svezi s kvalitetom proizvoda i usluga te o kakvom se odnosu tu radi uopće. Takve dileme su redovito posljedica nedovoljno širokog shvaćanja filozofije norme ISO 9000 na kojoj se zasniva kvaliteta i proizvoda na današnjem jedinstvenom tržištu. Postignuće takve kvalitete nužno uključuje sve djelatnosti tvrtke, pa i zaštitu na radu.

Nedvojbeno je danas svakom menadžeru jasno o čemu ovise troškovi poslovanja, pa i troškovi koji su posljedica nekvalitete. Tu bi svatko mogao prepoznati koliki je zapravo značaj zdravog radnika te što za poslodavca znače izvanredna davanja, koja se javljaju kao posljedica nesreća i nezgoda na radu. U skladu s tim lako je i zaključiti koliko zaštita na radu utječe na održavanje takvih troškova na prihvatljivoj razini. U tvrtkama koje nameću razvijenu zaštitu na radu kao posljedica se javlja između ostalog i brojna odsutnost s posla, gdje se javlja problem oko stručnih zamjena što zatim nužno utječe i na radnu proizvodnost i teškoće poštovanja ugovorenih rokova s kupcem. U ovakvim situacijama mora se biti svjestan činjenice kako svako odstupanje od ugovorenih elemenata kod kupca stvara nezadovoljstvo, a opće je poznato da se u definiranju politike kvalitete svi opredjeljuju na maksimalno zadovoljavanje kupaca kvalitetom i odnosima.

Dakle zaštita na radu predstavlja bitan čimbenik kvalitete, jer kvalitetu prvenstveno stvaraju zdravi i dovoljno osposobljeni ljudi u svojim radnim odnosima i procesima. No da li su samo zdravlje i osposobljenost ono bitno kod postizanja kvalitete? Zadovoljstvo i motivacija svakog radnika su uz zdravlje i sigurnost najbitniji čimbenici postizanja maksimalno kvalitetnog proizvoda, što implicira i minimalne troškove zbog nekvalitete. Nemotiviran, nesiguran i nezadovoljan radnika teško će postići kvalitetu kakva se od njega očekuje.

Izravne učinke zaštite na radu na kvalitetu proizvoda poslodavac će prepoznati ako prati pojave ugrožavanja radnika i posljedice koje se na to vežu. Sve to naravno treba iskazati kao trošak nekvalitete i odmah potom potražiti uzroke pojava koje će moći otkloniti planom poboljšanja kvalitete. Nema dvojbe da je mnogo ekonomičnije za poslodavca i vlasnika ulagati u osposobljavanje radnika za siguran rad nego snositi posljedice koje nastaju zbog neosposobljenosti radnika iz zaštite u svezi s poslom koji obavlja.

Ozljede i životno stradanje ljudi javljaju se kao posljedica nekvalitete u zaštiti na radu. Da bi se shvatili uzroci i posljedice tih stradanja treba izraditi posebnu analitiku koja se predviđa obvezatnom prema Pravilniku o izradi procjene opasnosti. Poslodavci troškove zbog ozljeda na radu sustavno trebaju pratiti prema sljedećim elementima: troškovi prve pomoći, troškovi medicinske pomoći, troškovi liječenja u bolnici, naknada zarade ozlijeđenom zaposleniku, izgubljeno radno vrijeme ozlijeđenog zaposlenika, izgubljeno radno vrijeme voditelja poslova, gubici u proizvodnji, troškovi zapošljavanja novog zaposlenika, troškovi sudskih postupaka, naknada štete, jednokratna novčana pomoć i izdatci na osnovi preuzetih obveza.¹⁸

¹⁸ Bešker, M.; Zaštita na radu u sustavu kvalitete prema ISO 9000.; Sigurnost, 1997., dostupno na http://kvaliteta.inet.hr/t_si397.htm

8. ZAKLJUČAK

Zaštita na radu se provodi kako bi se svim osobama, odnosno učesnicima procesa rada osigurali uvjeti rada bez opasnosti po život i zdravlje, tako da bi se izbjegle povrede, profesionalna i druga oboljenja. Posebno je bitno zaštititi zaposlenike mlađe od 18 godina, osigurati im uvjete rada bez štetnog utjecaja na fizički i duševni razvoj, ženama uvjete rada u kojima mogu normalno ostvarivati majčinstvo, te osobama s umanjenim radnim sposobnostima rad bez opasnosti smanjenja preostale radne sposobnosti.

Direktni i indirektni troškovi, odnosno ekonomske posljedice koje se javljaju zbog nastupanja ozljede na radu su: naknada plaće, invalidnina, isplata odštete, liječnički troškovi, izgubljeno radno vrijeme zbog ozljede, izgubljeno radno vrijeme drugih zaposlenika zbog ozljede, zastoj u proizvodnji, oštećenje strojeva, uređaja i opreme, uništenje sirovine i materijala, trajno smanjenje radne sposobnosti zaposlenika.

Samim Zakonom o zaštiti na radu utvrđen je kao krajnji cilj provedbe zaštite na radu: sprečavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša. Svaka ozljeda ili profesionalna bolest predstavlja gubitak za radnika i njegovu obitelj u fizičkom, psihičkom i materijalnom pogledu.

Prema Zakonu o zaštiti na radu i drugim propisima iz područja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu poslodavac je obvezan provoditi mjere zaštite na radu kako bi rizik od ozljeda na radu doveo na prihvatljivu razinu. Kada se ozljeda na radu ipak dogodi, potrebno je analizom utvrditi propuste koji su do nje doveli te poduzeti mjere da se tako nešto ne ponovi.

Postupak priznavanja ozljede na radu pokreće po službenoj dužnosti poslodavac, organizator određenih poslova ili aktivnosti po službenoj dužnosti ili na zahtjev ozlijeđenog radnika odnosno osigurane osobe.

Ako oni ne podnesu prijavu o ozljedi na radu, tada je prijavu obvezan podnijeti izabrani doktor opće/obiteljske medicine na zahtjev ozlijeđenog radnika odnosno osigurane osobe, odnosno i sama osigurana osoba može podnijeti pisani zahtjev. U slučaju smrti osigurane osobe zahtjev podnosi član obitelji.

Dobra organizacija zaštite na radu traži i precizne planove i programe mjera zaštite na radu, koji u tržišnom gospodarstvu, trebaju biti zaokruženi preciznim planom investicija u zaštitu na radu. Investicije u zaštitu na radu trebaju jamčiti ekonomsku isplativost zaštite na radu, ali prije svega i temeljni cilj zaštite na radu, a to je zaštita života i zdravlja zaposlenika.

LITERATURA

- Bešker, M.; Zaštita na radu u sustavu kvalitete prema ISO 9000.; Sigurnost, 1997., dostupno na http://kvaliteta.inet.hr/t_si397.htm
- Hitrec, M.: Ekonomika zaštite i sigurnosti “Servant” model. - Zagreb: Visoka škola za sigurnost na radu, IPROZ, 2003.
- Janković, S. P., Postupak utvrđivanja i priznavanja ozljeda na radu, Sigurnost, 52 (2), Zagreb, 2010.
- Priručnik za osposobljavanje neposrednih ovlaštenika iz zaštite na radu; ing.sig. V. Štefan, prof. dr.sc. N. Kacian; IPROZ biblioteka inženjera sigurnosti; Zagreb, 2005
- Trupčević, Z., Politika za sprečavanje i smanjenje ozljeda na radu, Sigurnost, 49 (2), Zagreb, 2007.

- Članak 5 Zakona o zaštiti na radu, Narodne Novine br. 59/96
- Članak 17 Zakona o zaštiti na radu, Narodne Novine br. 114/03

- European Agency for safety and Health at Work, <https://osha.europa.eu/fop/croatia/hr/frontpage>
- <https://osha.europa.eu/fop/croatia/hr/publikacije-1/nacionalniprogram>
- <http://www.dzs.hr/>
- <http://www.webgradnja.hr/novosti/>
- <http://www.hzzo.hr/zastita-zdravlja-na-radu/ozljeda-na-radu/>
- <https://gov.hr/moja-uprava/zdravlje/zdravlje-na-radu/ozljede-na-radu/449>
- <http://cdn.hzzo.hr/wp-content/uploads/2013/10/Potrebna-dokumentacija-uz-prijavu-ozljede-na-radu-i-profesionalne-bolesti-20072015.pdf>